

Stenografični zapisnik

druge seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 26. junija 1883.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar grof Gustav Thurn-Valsassina. — Vladina zastopnika: Deželni predsednik baron Andrej Winkler in c. kr. okrajni glavar grof Pace. — Vsi člani razun: knezoškof dr. Pogačar, baron Schwegel in baron Taufferer.

Dnevni red:

- 1.) Branje zapisnika prve seje 25. junija 1883.
- 2.) Poročilo odseka za cesarsko adresno.
- 3.) Volitev finančnega odseka 11 udov.
- 4.) Volitev gospodarskega odseka 9 udov.
- 5.) Volitev odseka 7 udov za pregledovanje letnega poročila.
- 6.) Volitev peticijskega odseka 5 udov.
- 7.) Volitev deželnega odbora.

Obseg: Glej dnevni red in tajna seja.

Seja se začne ob 30. minuti čez 10. uro.

Stenographischer Bericht

der zweiten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 26. Juni 1883.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freih. v. Winkler und der k. k. Bezirkshauptmann Graf Pace. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Pogačar, Excellenz Freiherr v. Schwegel und Freiherr v. Taufferer.

Tagesordnung:

- 1.) Lesung des Protokolls der ersten Sitzung vom 25. Juni 1883.
- 2.) Bericht des Adressausschusses.
- 3.) Wahl des Finanzausschusses von 11 Mitgliedern.
- 4.) Wahl des Verwaltungsausschusses von 9 Mitgliedern.
- 5.) Wahl eines Rechnungsausschusses von 7 Mitgliedern.
- 6.) Wahl eines Petitionsausschusses von 5 Mitgliedern.
- 7.) Wahl des Landesausschusses.

Inhalt: Sieh Tagesordnung und die geheime Sitzung.

Beginn der Sitzung 10 Uhr 30 Minuten.

1.) Branje zapisnika prve seje 25. junija 1883.

1.) Lesung des Protokolls der ersten Sitzung vom 25. Juni 1883.

Deželni glavar:

Potrdim, da je slavni deželni zbor sklepčen in pričenem sejo. Prosim g. zapisnikarja, da prebere zapisnik poslednje seje.

(Zapisnikar prebere zapisnik zadnje seje v slovenskem jeziku — Der Schriftführer verliest das Protokoll der letzten Sitzung in slovenischer Sprache.)

Ako ni nobenega ugovora proti temu zapisniku, je odobren. (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Tedaj je zapisnik prve seje odobren.

Ich werde mir erlauben, dem hohen Hause zu beantragen, daß der sub 2 bezeichnete Gegenstand, nämlich der Bericht des Adresssausschusses, gegenwärtig nicht vorgenommen werde, sondern erst, nachdem alle anderen Gegenstände abgefertigt sein werden, und zwar habe ich die Absicht, hierüber eine vertrauliche Sitzung zu beantragen, und behalte mir vor, die Gründe später bekannt zu geben. Ich stütze mich hierbei auf den § 16 der Geschäftsordnung, welcher eben dem Vorsitzenden das Recht einräumt, die Reihenfolge der zu verhandelnden Gegenstände zu bestimmen.

Idemo na tretjo točko dnevnega reda, in sicer:

3.) Volitev finančnega odseka 11 udov.

3.) Wahl des Finanzausschusses von 11 Mitgliedern.

Prosim gospode poslance, voliti finančni odsek — Finanzausschuß — in listke oddati. Voli se 11 udov. (Zgodi se — Geschieht.)

Za skrutatorja imenujem gospoda poslanca dr. Bleiweisa in dr. Gutmannsthal.

4.) Volitev gospodarskega odseka 9 udov.

4.) Wahl des Verwaltungsausschusses von 9 Mitgliedern.

Prosim za gospodarski odsek — Verwaltungsausschuß — listke oddati. Voli se 9 udov. (Zgodi se — Geschieht.)

Škrutinij bi prosil, da prevzameta gospoda poslanca Detela in Luckmann.

5.) Volitev odseka 7 udov za pregledovanje letnega poročila.

5.) Wahl eines Rechenschaftsberichts-ausschusses von 7 Mitgliedern.

Zdaj bi prosil oddati listke za odsek od 7 udov za pregledovanje letnega poročila — Rechenschaftsberichts-ausschusses. (Zgodi se — Geschieht.)

Za skrutatorja imenujem gospoda poslanca Murnika in barona Zoisa.

6.) Volitev peticijskega odseka 5 udov.

6.) Wahl eines Petitions-ausschusses von 5 Mitgliedern.

Prosim gospode poslance za peticijski odsek — Petitions-ausschuß — listke oddati. V ta odbor se voli 5 udov. (Zgodi se — Geschieht.)

Za skrutatorja imenujem gospoda poslanca Pfeiferja in Braune-a.

(Po razštetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:) Prosim gospode skrutatorje, da nam naznanijo izid volitev, in sicer najpopred izid volitve finančnega odseka.

Poslanec dr. vitez Bleiweis:

Za finančni odsek oddanih je 32 listkov. Dobili so gospodje Dev, Kersnik, dr. Mosché, dr. Vošnjak, Murnik, dr. Poklukar, dr. Bleiweis, dr. Mauer, dr. pl. Schrey po 32 glasov, Detela in Deschmann po 31 glasov.

Deželni glavar:

Finančni odsek je tedaj izvoljen.

Prosim, da nam se naznani izid volitve gospodarskega odseka.

Abgeordneter Luckmann:

Für die Wahl des Verwaltungs-ausschusses sind 30 Stimmzettel abgegeben worden, und es erscheinen einstimmig gewählt die Herren Abgeordneten: Svetec, Detela, Dr. Papež, Dr. Poklukar, Papiž, Dr. Samec, Luckmann, Baron Schwegel, Baron Zois.

Deželni glavar:

Gospodarski odsek je izvoljen. Prosim za izid volitve odseka za pregledovanje letnega poročila.

Poslanec Murnik:

Za odsek za pregledovanje letnega poročila je oddanih 32 glasovnic. Nadpolovična večina je tedaj 17. Izvoljeni pa so sledeči gospodje poslanci: baron Apfaltrern in dr. Gutmannsthal z 31 glasovi; Šuklje, dr. Dolenc in Klun z 32 glasovi; Robič z 31 in dr. Sterbenec z 32 glasovi.

Deželni glavar:

Odsek za pregledovanje letnega poročila je tedaj izvoljen. Konečno prosim za izid volitve peticijskega odseka.

Poslanec Pfeifer:

Oddanih je 32 listkov. Izvoljeni so gospodje poslanci: Deschmann, Lavrenčič, Mohar, Pfeifer in dr. Zarnik z 32 glasovi.

Deželni glavar:

Peticijski odsek je izvoljen. Pridemo na 7. točko dnevnega reda:

7.) Volitev deželnega odbora.**7.) Wahl des Landesausschusses.**

Der § 12 der Landesordnung heißt (bere — liest):
«Ein Landesausschuß-Beisitzer wird durch die von der Wählerclasse des großen Grundbesitzes gewählten Abgeordneten, einer durch die von der Wählerclasse der Städte und Märkte und der Handels- und Gewerbekammer gewählten Abgeordneten, einer durch die von der Wählerclasse der Landgemeinden gewählten Abgeordneten und einer von der Landtagsversammlung aus der Mitte des Landtages gewählt.

Jede solche Wahl geschieht durch absolute Mehrheit der Stimmenenden.

Kommt bei der ersten und zweiten Wahlhandlung keine absolute Mehrheit zustande, so ist die engere Wahl zwischen jenen beiden Personen vorzunehmen, welche bei der zweiten Wahlhandlung die meisten Stimmen erhalten haben.»

«§ 12 deželnega reda se glasi: Enega prisednika v deželni odbor volijo poslanci za veliko posestvo (§ 3. I), enega poslanci za mesta, trge in trgovsko zbornico (§ 3. II), enega poslanci za kmetske občine (§ 3. III), ter enega vsi zbrani deželni poslanci izmed sebe.

Vsaka taka volitev se godi z nadpolovično večino glasovalcev.

Ce ni nadpolovične večine, kader se voli prvič in drugič, naj nastopi ožja volitev med tistima dvema, katera sta imela največ glasov, ko se je drugič volilo. Kader je enóliko glasov, razsodi žreb.»

Prosim g. zapisnikarja, da bere imena dotičnih volilcev; gospode volilce pa prosim, da oddajo listke.

Najpoprej imajo voliti poslanci za veliko posestvo enega prisednika v deželni odbor.

Ich ersuche nun die Mitglieder der Curie des Großgrundbesitzes, beim Namensaufrufe die Stimmzettel für den zu wählenden Landesausschuß-Beisitzer abzugeben. (Po oddanih listih — Nach Abgabe der Stimmzettel:) Ich ersuche die Herren Abgeordneten Baron Apfaltrern und Dr. Vošnjak, sich zur Vornahme des Scrutiniums zu mir zu bemühen. (Po razštetih listkih — Nach Vornahme des Scrutiniums:) Es sind unter acht abgegebenen Stimmen sieben auf Herrn Abgeordneten Deschmann und eine auf Herrn Dr. v. Schrey gefallen, es ist sonach der Herr Abgeordnete Deschmann von der Curie des Großgrundbesitzes als Landesausschuß-Beisitzer gewählt.

Pridemo na volitev enega poslanca za mesta, trge in trgovsko zbornico. Prosim listke oddati. Gospoda poslanca dr. Moschéta in dr. Vošnjaka prosim, da štejeta glasove.

(Po razštetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:)

Gospod poslanec Murnik je dobil 10 glasov; tedaj je za prisednika v deželni odbor izvoljen.

Pridemo k volitvi enega prisednika za kmečke občine. Prosim gospoda poslanca Sveteca, da šteje glasove.

(Po razštetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:)

Gospod poslanec dr. Vošnjak je z 14 glasovi izvoljen. Dva listka sta bila prazna oddana. (Klici: Kdo je izvoljen? — Rufe: Wer ist gewählt?)

Ich constatire, daß der Herr Abgeordnete Dr. Vošnjak mit 14 Stimmen gewählt wurde.

Idemo k volitvi enega odbornika iz vsega deželnega zbora. Prosim listke oddati. Gospoda poslanca barona Apfaltrerna in Kluna prosim, da štejeta glasove.

(Po razštetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:)

Es wurden 33 Stimmen abgegeben. Davon erhielt 32 Stimmen der Herr Abgeordnete Detela, 1 Stimme der Herr Abgeordnete Dr. Mosché; es erscheint somit in den Landesausschuß der Herr Abgeordnete Detela gewählt.

Ich bitte jetzt die Herren, die gewählt worden sind, zu erklären, ob sie die Wahl annehmen, und zwar in derselben Reihenfolge, in welcher sie gewählt worden sind.

Schriftführer:

In der Curie des Großgrundbesitzes ist der Herr Abgeordnete Deschmann zum Landesausschuß-Beisitzer gewählt worden.

Abgeordneter Deschmann:

Ich nehme die Wahl an.

Deželni glavar:

Od mest, trgov in trgovske zbornice je izvoljen gospod Murnik. Prosim, da se izjavi, da li volitev sprejme.

Poslanec Murnik:

Zahvaljujem se za podeljeno mi čast ter izjavljam, da sprejem volitev.

Deželni glavar:

Za kmečke občine izvoljen je gospod dr. Vošnjak. Prosim, da se izjavi, ali sprejme volitev.

Poslanec dr. Vošnjak:

Prevzamem.

Deželni glavar:

Od vsega deželnega zbora izvoljen je v deželni odbor g. Detela. Prosim, da se izjavi.

Poslanec Detela:

Prevzamem ta častni posel in se zahvaljujem za zaupanje; pa tudi gospode poslance velikih posestnikov zagotavljam, da bom zmiraj delal v interesu velikega posestva, kateri interes je kongruenten s kmečkimi in obrtnijskimi interesi. (Dobroklici — Bravorufe.)

Deželni glavar:

Zdaj pride na vrsto volitev namestnikov.

Wir schreiten nun in derselben Reihenfolge zu der Wahl der Ersatzmänner der Landesausschuß-Beisitzer, und zwar bitte ich vorerst die Mitglieder der Curie des Großgrundbesitzes beim Namensaufrufe die Stimmzettel abzugeben. (Po razstetih listkih — Nach Abgabe der Stimmzettel:) Es sind unter acht abgegebenen Stimmen sieben auf Herrn Abgeordneten Dr. v. Schrey und eine auf Herrn Abgeordneten Luckmann gefallen. Es erscheint somit der Herr Abgeordnete Dr. v. Schrey als Ersatzmann des Landesausschuß-Beisitzers der Curie des Großgrundbesitzes Herrn Abgeordneten Deschmann gewählt.

Ich ersuche den Herrn Abgeordneten, sich über die Annahme der Wahl zu erklären.

Abgeordneter Dr. v. Schrey:

Ich nehme die Wahl an.

Deželni glavar:

Pride na vrsto volitev namestnika za mesta, trge in trgovsko in obrtno zbornico. Prosim gospode, listke oddati.

(Po razstetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:)

Oddanih je 10 glasovnic, 9 glasov dobil je gospod poslanec Šuklje, in 1 glas gospod dr. Mosché. Potem je g. poslanec Šuklje izvoljen za namestnika v deželni odbor. Prosim, da se izjavite.

Poslanec Šuklje:

Sprejemem volitev.

Deželni glavar:

Zdaj pride na vrsto volitev namestnika kmečkih občin. Prosim, listke oddati.

(Po razstetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:)

Oddanih je 16 glasovnic, ter je vseh 16 glasov dobil gospod poslanec dr. Dolenec, kateri je tedaj izvoljen za namestnika v deželni odbor. Prosim gospoda dr. Dolenca, da se izjavite.

Poslanec dr. Dolenec:

Sprejemem volitev.

Deželni glavar:

Konečno ima biti še volitev namestnika iz vsega deželnega zbora. Prosim, oddati listke.

(Po razstetih listkih — Nach Beendigung des Scrutiniums:)

Oddanih je 32 glasov, od katerih je dobil gospod poslanec Robič 30 glasov, po 1 glas sta dobila gospoda

poslanca dr. Mosché in dr. Bleiweis. Tedaj je izvoljen g. poslanec Robič za namestnika v deželni odbor. Prosim g. Robiča, da se izjavi, ali sprejme volitev.

Poslanec Robič:

Sprejemem.

Deželni glavar:

Pridemo zdaj k poročilu odseka za cesarsko adresno, na točko 2.) današnjega dnevnega reda, katero smo poprej preskočili:

2.) Poročilo odseka za cesarsko adresno.**2.) Bericht des Adressausschusses.**

Prosim gospoda referenta, da poroča o sklepu dotičnega odseka. Po tem poročilu gospoda referenta se začne tajna seja.

Poročevalec Šuklje:

Visoka zbornica!

Odsek, kateri se je včeraj izvolil iz deželnega zbora za osnovo adresnega načrta, dovršil je svoje delo in je mene izbral za poročevalca. Jaz sem prevzel to častno nalogo tem rajši, ker sem prepričan, da ni samo izvoljeni odbor, ampak da so vsi članovi te visoke zbornice popolnoma enih misli gledé vdanosti in zvestobe do Njegovega Veličanstva, do presvetle cesarske rodovine; prevzel sem tem rajši to nalogo, ker vem, da ta čut izvira iz srca vsega prebivalstva po celi Kranjski deželi brez razločka narodnosti, ne gledé na politične stranke in politično protivje. (Dobroklji — Bravorufe.)

Gospoda moja! Od 11. julija 1283., od onega zgodovinskega dne, odkar so zastopniki Avstrijskih in Štajerskih plemenitšev tudi v imenu Kranjske dežele in Slovenske Krajine zvestobo prisegli slavni Habsburški rodovini, od onega dne, odkar je sklenjena državnopravna zveza naše Kranjske dežele s Habsburško državo, ohranili so Kranjci svojo lojaliteto v vseh bojih neskaljeno in neomadeževano do današnjega dne. (Burni dobroklji — Lebhaft Bravorufe.)

In da je naš narod še dandanašnji tak, kakoršni so bili njegovi predniki, da je še dandanes eminentno zvest in vdan svojemu presvitlemu vladarju in Avstrijski državni ideji, to se bode kmalo sijajno pokazalo v onih slavnostnih dnevih, katerih se raduje vsa dežela; takrat namreč, kadar bo vseh narod obhajal 600letnico svojega združenja s presvitlo Habsburško rodovino, kadar bo vseh narod navdušeno pozdravljal preljubljenega svojega vladarja, kateri sam milostno pride med verne svoje Kranjce. (Burni dobroklji — Lebhaft Bravorufe.)

In to je povsem naravno. Vem sicer, da se vsi narodi široke Avstrije z globokim spoštovanjem ozirajo na svojega vladarja, na vtemelitelja ustavnih pravic, da vsi brez izjeme ljubijo svojega vladarja kot svojega prvega dobrotnika; ali vendar ima slovenski narod, ka-

teremu pripada ogromna večina prebivalstva na Kranjskem, poseben vzrok, da svojemu vladarju izkaže neomejeno vdanost in iskreno ljubezen.

Prepričan sem, da mi tudi gospoda na desnici ne bode očitala pristranosti, ako to tukaj odločno izjavim. Če, gospoda moja, pomislimo na zgodovinsko-kulturni razvoj našega naroda, in če se v povestnici v prvi vrsti povdarja narodno in politično gibanje slovenskega življa, moramo priznati, da se je to narodno-politično gibanje pričelo še le v oni dobi, odkar je vlado nastopil naš presvitli cesar Franc Josip I. (Burni živijo — Lebhaftes Hochrufe.)

Njegova dobrotna roka obvarovala je naš narod, ona ga je rešila politične smrti; naš narod je v ustavni Avstriji najdel varno zavetje, v katerem lahko mirno razvija vse svoje posebnosti in zmožnosti. (Dobrokllici — Bravorufe.)

Zarad tega bode slovenski narod tudi na vse čase v hvaležnem spominu imel svojega prvega in največjega dobrotnika.

Opiraje se na te razloge, ter sklicevaje se na Kranjsko povestnico in na enoglasno javno mnenje cele dežele imam tedaj čast, predložiti adresni načrt, kakor ga je odobril in enoglasno sprejel dotični odsek. (Dobrokllici — Bravorufe.)

Landeshauptmann:

Nach der Geschäftsordnung muß jeder Ausschussbericht mindestens 48 Stunden vorher, als er zur Verhandlung im Landtage gelangt, an die Abgeordneten vertheilt werden. Ich erlaube mir nun das hohe Haus zu bitten, von dieser Bestimmung in dem vorliegenden Falle Umgang nehmen zu wollen, nachdem die Herren Abgeordneten bereits den Gegenstand als einen dringlichen bezeichnet haben. Ich ersuche demnach jene Herren, welche damit einverstanden sind, daß heute die zweite Lesung vorgenommen werde, sich zu erheben. (Zgodi se — Geschieht.)

Es ist die Zustimmung hiezu ertheilt, und ich bitte nun den Herrn Berichterstatter, den Gegenstand vorzutragen.

Poročevalec Šuklje

(bere adreso — verliest die Adresse — glej prilogo 1 — fies Beilage 1).

Deželni glavar:

Zdaj se bo začela tajna seja. Prosim častite poslušalce, da se odstranijo.

(Tajna seja se začne ob 54. minuti čez 11. uro — Die geheime Sitzung beginnt um 11 Uhr 54 Minuten.)

(Ob 45. minuti čez 12. uro se prične zopet javna seja — Um 12 Uhr 45 Minuten beginnt wieder die öffentliche Sitzung.)

Landeshauptmann:

Ich beehre mich, den Beschluß der geheimen Sitzung dem hohen Hause bekannt zu geben (here — ließt):

«Der hohe Landtag hat aus Anlaß der Landesfeier eine Adresse an Se. Majestät ehrfurchtsvoll zu richten beschloffen, und wird dieselbe in dritter Lesung am 11ten Juli 1883 angenommen und — von allen Abgeordneten unterfertigt — am 12. Juli 1883 Sr. Majestät vom gesammten Landtage allerunterthänigst durch Verlesung durch den Landeshauptmann unterbreitet werden.»

«Slavni deželni zbor je vsled deželne slavnosti sklenil najudanejšo adreso na Njegovo Veličanstvo, katera se ima v tretjem branji 11. julija 1883 sprejeti, od vseh poslancev podpisati, ter 12. julija 1883 Njegovemu Veličanstvu — po deželnem glavarju prebrana — od celega deželnega zbora najponižneje izročiti.»

Deželni glavar:

Naznanjam, da so se izvoljeni odseki konstituirali. Finančni odsek si je izvolil za načelnika g. dr. Mosché-ta, za njegovega namestnika g. dr. pl. Schrey-a; odsek za pregledovanje letnega poročila si je izvolil za načelnika g. Šuklje-ja, za njegovega namestnika g. viteza Gutmannsthal-a; peticijski odsek si je izvolil za načelnika g. dr. Zarnika, in za njegovega namestnika g. Deschmann-a; gospodarski odsek si je izvolil za načelnika g. dr. Poklukar-ja, in za njegovega namestnika g. barona Schwegel-na.

Landeshauptmann:

Ich werde mir erlauben, die nächste Sitzung den Herren Abgeordneten schriftlich bekannt zu geben.

Prihodnjo sejo bodem gospodom poslancem pisмено naznanil.

Ich erkläre die Sitzung für geschlossen.

Seja se konča 55. minut čez 12. uro — Schluß der Sitzung 12 Uhr 55 Minuten.

